

כניסת שבת: 19:20
יציאת השבת: 20:25
לדעת ר"ת: 20:56

אורי וישעי

לרפואת ר' דניאל (דני) בן יולנדה בתושח"י

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

ההפטרה של חזון יש שפירשו אותה על דרך סנגוריה: הוי גוי חוטא - פירוש עם נקי, חוטא - כמו ויחטא את המזבח, מלשון נקיות. עם כבד עון - עם שקשה להם לעשות עבירות. זרע מרעים - יש להם יחוס גדול. בנים משחיתים - עושים להם סיגופים ותעניות ומשחיתים את הגוף, עזבו את ה' עזבו לשון עזוב תעזוב עמו - פירוש הם עוזבים בכל דבר שבקדושה. ואפילו שלפעמים נכשלים וניאצו את קדוש ישראל מיד נזורו אחור.

הגרמ"מ שך זצוק"ל שואל, חז"ל אומרים שכשנכנסו הגוים להיכל ראו איך שהכרובים מחוברים זה עם זה, הלא אז היה מצב של "אין עושיין רצונו של מקום" והיו צריכים הכרובים להיות הפוכים זה מזה, ומתוך, יש שני חשבונות, כלל ישראל עם הקב"ה זה חשבון אחד, אבל כשהגוים נכנסו להיכל, אז זה חשבון של הקב"ה עם האומות, ובחשבון זה מחשבים את כלל-ישראל איך הם נחשבים לעומת אומות העולם, וביחס לגויים, הם בודאי נקראים "עושים רצונו של מקום".

עוד מצינו בחז"ל שדרשו בא וראה כמה חביבים תינוקות לפני הקב"ה, גלתה סנהדרין ולא גלתה שכניה. גלו משמרות, ולא גלתה שכניה. וכיון שגלו תינוקות, גלתה שכניה עמהם, שנאמר "עולליה הלכו שבי לפני צר ויצא מבת ציון כל הדרה", הדרה - פירוש שכניה, כמה חביבים תינוקות לפני ה'.

"וילכו בלא כח לפני רודף", פירשו חז"ל, כשהיה אדם אומר לחבירו בירושלים, הקריני דף אחד, השניני פרק אחד, היה אומר לו אין בי כח, אמר הקב"ה, תבוא שעה ואני עושה לכם כך, שנאמר "וילכו בלא כח לפני רודף" (מדרש איכה).

נסכם בדברי חז"ל: כל דור שלא נבנה בית-המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו.

נדייק בדבריהם: כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, שואלים, למה זוכה - בלשון הוה, היה צריך לכתוב לשון עתיד יזכה, ומפרשים חז"ל, אומרים, גזירה על המת שישתכח מן הלב, פירוש אחרי 12 חודשים ישתכח המת מלבו, אבל אם לא שוכח זה סימן שהוא לא מת [ונכמו אצל יעקב אבינו שלא שכח מיוסף הצדיק, מפני שיוסף היה חי], זה הפירוש זוכה, אם אנו בוכים על המקדש אחרי הרבה זמן זה סימן שהמקדש עדיין חי וקיים.

בשכר מה זכה יהושע בן נון להנהיג את ישראל

מרן הגרי"ש אלשיב זצ"ל

יהושע זכה לקבל את הנשיאות מפני דאגתו לרבים. כאשר משה רבנו ביקש שישו בניו כבודו אמר לו הקב"ה: בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד והוא היה משכים ומעריב בבית הוועד שלך הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלאות, הואיל והוא שרתך בכל כוחו כדי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו "וקח לך את יהושע בן נון", לקיים מה שנאמר "נוצר תאנה יאכל פריה" (במד"ד כא, יד).

ודאי שהיו בני משה רבנו גדולים בתורה, שאם לא כן, לא היה מבקש בשבילם את הנשיאות. אלא שישבו להם ולא עסקו בתורה עם הבאים, ורק יהושע העמיד ספסלים - גדולה הכנסת אורחים תחת כנפי השכינה מקבלת פני שכינה בשביל עצמו [דבר זה נלמד מאברהם אבינו ע"ה].

ועל שאול אמרו חז"ל "אמר רבי שמעון בן לקיש, שאול לא זכה למלוכה אלא שהיה זקנו (סבו) מדליק נרות לרבים, אמרו מבואות אפילות היו מביתו לבית המדרש והיה מדליק נרות להאיר בהם לרבים (ויק"ד ט, ב).

מבית האדם לבית האלוקים לא תמיד "נרות דולקים", על פי רוב מבואות אפילו ישנם שם, ולפעמים אף מחיצה גדולה בין הבית לבית המדרש, וצריכים להדליק נרות להאיר את האפילה. ובזכות שהאיר זקנו של שאול את אותם "מבואות האפלים", לרבים, דאג שימצאו את הדרך לבית המדרש ולא יכשלו באפילה - זכה בן בנו למלוכה.

ואנו רואים עוד יותר מזה, גם מי שכבר זה לשרת בקודש, אם אינו דואג לרבים נוטלים ממנו את כהונתו. שנאמר בנבואת איש האלוקים (ש"א ב, ל) אמור אמרתי ביתך ובית אביך יתהלכו לפי עד עולם, ועתה נאם ה' חלילה לי כי מכבד אכבד ובוזי יקלו. וכתב רש"י "אמור אמרתי ביתך ובית אביך וגו', מתחלה נתתי כהונה גדולה לאלעזר הכהן... ובימי פילגש שפקרו ישראל ברוב המצוות, ומי גרם להם פנחס וכיוצא בו, שהיה להם לסבב מעיר אל עיר ולהוכיחם, נטלתי הכהונה גדולה מהם ונתתיה לך, שמבני איתמר אתה ואמרתי יתלכו לפני עד עולם, שכשפוסקין לו גדולה לאדם פוסקין לו ולדורותיו עד עולם". אולם מה קרה כאשר נינתה הכהונה גדולה לעלי ובניו - הם ביזו את קודשי שמים ונחרב משכן שילה. ואילו היתה הכהונה גדולה נשארת אצל בני אלעזר, אולי לא היה נחרב. ומי גרם לכל זה - "שהיה להם לסבב מעיר לעיר ולהוכיחם" - חסרון האיחוד והדאגה למצב הרוחני של כל עם ה', וכתוצאה מזה בא החורבן משבט לוי על משכן שילה, שהיה בחלקו של יוסף.

הרי שבני אלעזר, אפילו אחרי שזכו כבר לכהונה גדולה, אלא שלא סבבו מעיר לעיר ולא דאגו בשביל אחיהם, אבדו את כהונתם. ומפני זה פרצה מלחמת אחים בפילגש בגבעה, ומפני זה חרב משכן שילה.

הליכות מלכי

הלכות ט' באב

בתענית תשעה באב אסורים אנו בחמשה דברים:

אכילה ושתייה, רחיצה, סיכה (לסוך בשמן או בקרם-גוף), נעילת הסנדל (איסור בנעילת נעליים או סנדלים מעור) ובקורבה אל אשה.

- כלל הוא שאין אבלות בשבת. השנה תשעה באב חל בשבת, והצום נדחה ליום ראשון, באותה שבת אוכלים בשר ושתיים יין ומעלים על השולחן אפילו כסעודת שלמה בשעתו, וכן שרים שירי שבת כרגיל, שאין אבלות בשבת. וקל וחומר שכך הדין כאשר תשעה באב חל ביום ראשון, שבשבת שלפניו נוהגים ככלל השבתות, וכל ההגבלות שנאמרו לגבי ערב תשעה באב שחל ביום חול אינם קיימים
- כיוון שיצאה השבת החל הצום ואי אפשר להבדיל על היין, לפיכך ההבדלה על הכוס נדחית עד לאחר סיום צום תשעה באב. אבל את ההבדלה שבתפילת ערבית - "אתה חוננתנו" כמובן שאומרים. ויש אומרים שטוב שנשים יתפללו ערבית במוצאי שבת זה כדי שיבדילו ב"אתה חוננתנו", ומי שאינה מתפללת תאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ואז תוכלנה לעשות מלאכות.
- בנוסף לכך מברכים על הנר במוצאי שבת, מפני שברכת הנר אינה תלויה בכוס היין, אלא היא הודאה על בריאת האש שנתגלה לאדם במוצאי שבת. ונוהגים לברך עליו אחר סיום תפילה ערבית לפני קריאת איכה שאז מדליקים נרות. וגם נשים מברכות על הנר. מי שהשתהה ולא ברך על הנר בתחילת הלילה יכול לברך כל הלילה, שכל הלילה של מוצאי שבת הוא זמן ברכת הנר. [אולם, בסיום הצום, לפני שאוכלים ושתיים, צריך להבדיל על הכוס, ומברכים שתי ברכות, על הגפן והמבדיל. אבל אין מברכים על הבשמים ועל הנר].
- יש לסיים את האכילה עד השעה 19:30, שהוא כמה דקות לפני השקיעה.
- הכל חייבים להתענות בתשעה באב. חולים אפילו שאין בהם סכנה, וזקנים ותשושי כח שהתענית מזיקה להם מותרים באכילה וכן מעוברות ומניקות שיש להן חולי. אך מעוברות ומניקות שיש להן חולשה רבה - יעשו שאלת חכם והתייעצות עם רופא מוסמך.
- ילדים פטורים מהתענית כל עוד לא נעשו בני מצווה.
- אין שאלת שלום בתשעה באב. ואם הקדימו בשלום יענה בשפה רפה ובכובד ראש.
- ראוי להחמיר שלא לעשן בתשעה באב. אך אדם שרגיל מאוד בעישון ויש לו צער גדול במניעתו מעישון, יש להתיר לו לעשן בצנעה בתוך ביתו, אך לא ברבים.
- בשחרית נוטל ידיו רק על אצבעותיו, ולאחר הניגוב בעודם לחות מעט - מעבירים על עיניו.
- אין להתרחץ אפילו במים צוננים, אך אם התלכלכו ידיו, מותר לרוחצם להעביר הלכלוך. כהנים נוטלים ידיהם כרגיל. חולה האוכל בהיתר, נוטל ידיו כרגיל. נשים המבשלות המדיחות ירקות במים, אף על פי שנוגעות במים - אין לחוש לזה.
- לצורך רפואה מותר לסוך הפצעים.
- אסור לקרוא בתנ"ך, במשנה, בגמרא, במדרשים וכו', משום שלימוד התורה משמח. אבל קוראים באיוב, בירמיה (הדברים הרעים), ובאיכה, וכן בענייני תשעה באב ובהלכות אבלות. וכן אין קוראים תהלים.
- יש הנוהגים לברך ברכת הלבנה אחר תפילת ערבית במוצאי תשעה באב, וטוב לטעום משהו קודם ברכת הלבנה, ויש נוהגים לנעול נעליים, ולרוחץ פניהם וידיהם קודם ברכת הלבנה במוצאי תשעה באב. [ויש שנהגו לברך ברכת הלבנה קודם תשעה באב, והעיקר כדעה הראשונה שיש לברך במוצאי תשעה באב].
- בטרם האכילה, כאמור, יש לעשות הבדלה ולאחר מכן רשאי לאכול.
- השנה רשאים אף לאכול בשר במוצאי הצום, היתר זה רק לשנה כי מוצאי הצום חל כבר ביום י"א.

קומי אורי- קווים לדמות ההוד מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א נולד בליטא כבן יחיד להוריו, לאחר 17 שנות נישואין. סבו מצד אמו, חיה מושא, היה המקובל האלוקי הרב שלמה אלישיב (עליאשאוו) זי"ע, מחבר הספר הקבלה "לשם שבו ואחלמה". אביו היה הרב אברהם לוינסון בן רבי משה מ-אראן, שכונה רבי "אברהם אראנער" ששימש

כרב בעיר הומל, שאליה עברה המשפחה בעת מלחמת העולם הראשונה וחיבר את ספר ההלכה "ביכורי אברהם", בילדותו שימש כסופר של סבו, לאחר שעניו של הסב כהו משפחתו עלתה לארץ בשנת התרפ"ד (1924), והשתקעה בשכונת מאה שערים בירושלים. לצורך העלייה שונה שם המשפחה ל"אלישיב", כשם נעוריה של אמו, על מנת לקבל סרטיפיקט (אישור עליה), המשפחתי אחד. לצורך השגת הסרטיפיקט נעזרה המשפחה בהגרא"י קוק זצ"ל.

לאחר עלייתו לארץ למד תורה באופן עצמאי ולא במסגרת ישיבתית, בבתי מדרש שונים בירושלים. בשנת התר"ץ (1930), בגיל 20, נישא לשיינה חיה, בתו של הגאון רבי אריה לוי זצ"ל, מסדר הקידושין, היה רבה האשכנזי של ארץ ישראל הגרא"י קוק זצ"ל אשר אף סייע בשידוכם.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הוסמך לרבנות ע"י הגאון רבי זלמן ראובן בנגיס זצ"ל, ואת שימושו בפסיקה ההלכתית קיבל בעיקר מהגרש"א פולנסקי מטפליק וכן אצל הגר"ז ר בנגיס ואצל הגריצ"א הרצוג זצ"ל. משנת הת"ש נמנה עם רבני בית המדרש "אהל תורה" שבראשות הגרש"י הילמן זצ"ל, כיהן במשך שנים רבות, מיום פטירת אביו, כרב בית הכנסת "תפארת בחורים" בשכונת מאה שערים בירושלים. הוא השתתף בתפילות בית הכנסת ומסר בו שיעור גמרא מדי יום. עם זאת, לא מילא את התפקידים המקובלים של רב בית כנסת, כגון נשיאת דרשות שבת הגדול ושבת תשובה, מכירת חמץ של מתפללי בית הכנסת וכו'.

בשנת התש"ח מונה הרב אלישיב למשרת רב העיר רמלה, אך לאחר זמן קצר התפטר מתפקידו. בתאריך ח' בכסלו תשי"א מונה בידי הגרי"א הרצוג זצ"ל לדיין בבית הדין הרבני האזורי בירושלים לאחר שהגיש לו תשובה מרשימה בהלכות עגונות, זמן קצר אחר כך מונה לכהן דיין בביה"ד הגדול ובמשרה נכבדת זו שרת עד לשנת התשל"ד. בסך הכל כיהן כעשרים שנה בבית הדין הגדול.

על פי צוואתו, לא נישאו הספדים בלוויה שנערכה בלילה, מספר שעות לאחר פטירתו, מלבד דברי פרידה של חתנו הגרי"י זילברשטיין שליט"א הלווייתו, שיצאה מבית מדרשו במאה שערים, השתתפו רבבות רבבות בפ"י הלווייתו, הגרי"ש אלישיב נטמן כבוד בהר המנוחות

ד"ת לע"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה